

Szabó Ferenc

BOLDOG CHARLES DE FOUCAULD

(1858–1916–2005)

II. János Pál pápa jelenlétében 2001. április 2-án olvasták fel azt a boldoggá avatást célzó dekrétumot, amely elismerte, hogy Charles de Foucauld egyházmegyés pap – Károly, Jézus testvére – hősiességen gyakorolta az erényeket. A dekrétum felvázolta Károly testvér életét, és ismertette erényeit.

Charles de Foucauld boldoggá avatását Saraiva Martins bíboros, a Szenttéavatási Kongregáció prefektusa végezte a Szent Péter-bazilikában. A 2005. nov. 13-án, vasárnap délelőtt fél tízkor kezdődött szentmise során Károly kistestvérrrel együtt a boldogok sorába iktatott még két olasz szerzetesnőt is (Maria Pia Masterna, Maria Crocifissa Curcio rendalapítókat).

A bíboros homíliájában rávilágított Charles de Foucauld, Károly testvér lelkiességére. Megtérése, szerzetesi hivatása, trappista élete, majd názáreti remetesége során igyekezett kamatoztatni a kapott talentumokat (utalás a vasárnapi evangéliumra), követte a valóban evangéliumi utat, és a tanítványok ezreit vonzotta maga után. A bíboros emlékeztetett XVI. Benedek kevéssel korábbi szavaira, aki Charles le Foucauld mottójával foglalta össze hitünket: *Jesus – Caritas*. (Jézus – Szeretet.)

„Charles de Foucauld kalandos és elragadó életútja meggyőző bizonyosság a szentatya szavainak igazságára. Minden nehézség nélkül felfedezhetjük azt a piros fonalat, amely minden változáson és minden fejlődésen át Charles de Foucauld életét átszövi; amint maga írta 1889-bent Huvelin abbénak, Solesmes apátjának: »a vallásból szeretetet alkot« [. . .]. Louis Massignonnal folytatott levelezésében elemezhetjük azt a módot, ahogyan Károly megtanult szeretni: »Isten szeretete, a felebarát szeretete . . . Ebben áll az egész vallás. . . Hogyan lehet ide eljutni? Nem egy nap alatt, hiszen ez maga a tökéletesség; erre a célra kell törekednünk mindig, e felé kell közelednünk, amelyet csak az égben érünk el.« [. . .] Charles de Foucauld jelentős befolyást gyakorolt a XX. század lelkiességére, és most a harmadik évezred elején is termékeny támpont marad, felhívás a radikálisan evangéliumi életstílusra még azok számára is, akik nem tartoznak népes, sokrétű lelki családjának különböző csoportjaihoz. Befogadni az Evangéliumot teljes egyszerűségében, evangelizálni minden nyomás nélkül, tanúskodni Jézusról tiszteletben tartva más vallási tapasztalatokat, állítani a testvériségben megélt szeretet primátusát: íme, néhány legfontosabb szempontja értékes örökségének, amely arra ösztönöz bennünket, hogy Boldog Károly példájára életünkkel »kiáltsuk az Evangéliumot a háztetőkről«, kiáltsuk, hogy Jézuséi vagyunk.»

Charles de Foucauld 1858-ban Strasbourg-ban született mélyen hívő keresztény családban. Már serdülőkorában – a vallási szkepticizmus és a pozitivizmus hatására – elveszíti hitét. Elmerül a világi élvezetekben és kicsapongásokban, de ezek nem elégítik ki. Húszévesen katonatiszt lesz. Algériába küldik. Három évvel később elhagyja a katonaságot, és földrajzi-nyelvészeti kutatómunkába kezd Marokkóban. A muzulmán hittel való találkozása, az igazság bensőséges keresése, unokanővérenek tapintatos jósága és Huvelin atya segítsége, lelki irányítása újra felfedeztetni vele a keresztény hitet 1886. október végén.

Okt. 29-én vagy 30-án meggyónik Huvelin abbénál, és szentáldozáshoz járul a párizsi Szent Ágoston-templomban. E megtéréséről írja: „Rögtön hittem, hogy van Isten, és hogy nem tehetek mást, mint hogy egyedül neki élek.” (Megemlíjtük, hogy két hónappal később, 1886 karácsonyán történt Paul Claudel költő első megtérése a Notre-Dame-székesegyházban a vesperás alatt.)

1887 márciusában egy mondat mély nyomokat hagyott Charles lelkében: „Jézus annyira elfoglalta az utolsó helyet, hogy soha senki nem ragadhata el tőle azt.” 1888 végén, szentföldi zarándoklata alkalmával megéli a Megtestesülés misztériumát: „Názáret utcáin járva, amelyeket Urunk, a szegény kétkezi munkás lábai tapostak, felfedeztem Názáret isteni munkásának egyszerű és rejtett életét.” Hogy a Názáreti Jézust kövesse, 1890-ben belép a trappistákhoz. Hét évig marad náluk. Isten akarata lesz „egyetlen nélkülözhetetlen (. . .) mindennapi kenyere”. Továbbra is Názáret vonzza: elhagyja a trappistákat, és négy évet tölt a názáreti klarisszák kolostora közelében. Életét az imának, az Eucharisztia imadásának és a kétkezi munkának szenteli. 1901-ben – Názáretet elhagyva – a franciaországi Viviers-ben pappá szentelik. Utána a Szaharában fekvő Béni-Abbès-ba megy: Mons Guérin apostoli prefektus fogadja be a szaharai misszióba. A remetét állandóan látogatják különböző hitű és világnézetű emberek. Unokanővérének írja: „Rá akarom szoktatni az össze itteni lakost, keresztényeket, muzulmánokat, zsidókat, hogy testvérüknek tekintsenek, egyetemes testvérnek. A házat már kezdik »testvériségnek« nevezni, és ez nagyon kedves nekem.” Mindent megtesz, hogy leleplezze a legszegényebbek „rabszolgaságát”. „Nincs jogunk ahhoz, hogy »alvó őrszemek« legyünk, »néma kutyák« (Iz 56,10), »közönyös pásztorok« (Ez 34). Nem akarom megcsalni gyermekeimet [a tervezett testvériség tagjait], és nem megtenni Jézusért azt, amire szüksége van. Jézus van ebben a fájdalmas helyzetben: »amit egynek tesztek a kicsinyek közül, nekem teszitek«. . .”

1903-ban Károly testvér a Szahara legdélibb részén fekvő hegyvidékre, Hoggárba költözik, amelyet a tuaregek, muzulmán nomádok laknak. A pusztaságban számos nehézséggel kell megküzdenie, egyedül az Istenbe vetett reménység tartja fenn. Nagy bizonytalanságban, szegénységben él; a muzulmán népesség eleinte gyanakvón tekint rá. Reméli minden ember üdvösségét, tehát azt, hogy az iszlám vallásban élők is befogadják Jézus Üzenetét. Vándorol, mint a sivatag nomádjai, hogy kapcsolatba lépjen a lakossággal. El akar jutni azokhoz is, akikhez senki más nem menne el. Ezért Tamanrasset-t választja szállásául, ahol egyetlen francia sem él; egy fennsíkon 1911-ben remeteséget állít fel. A Názáreti Jézus élete fényében a tuaregek barátja és testvére akar lenni. Tudományos munkát is végez: szótárakat és versgyűjteményeket szerkeszt tuareg nyelven.

A trappistáknál töltött idő óta melengeti azt a gondolatot, hogy testvérei legyenek, akik követik Jézus názáreti rejtett életét. (Az ő szellemiségéből születnek „Jézus Férfi és Női Kistestvérei”.) Véglegesen azokhoz köti sorsát, akik befogadták. De közben a muzulmán szenuusziták társasága növekvő befolyása következtében Hoggárban megszorodnak a szórványos támadások. 1916. december elsején este a tuaregek meglepetésszerűen elfogják Károly testvért. A remeteség fosztogatása közben egy fiatal fiú véletlenül megöli őt. Így beteljesedik régóta ápolta vágya: követni Jézust a végsőig, kiontott vérét adva szeretete jeléül. Valóban követte Jézust, akit a végsőig szeretett (Jn 13,1).

Vértanúsága napján jegyezte fel: „*Megsemmisülésünk a leghatalmasabb eszköz arra, hogy Jézussal egyesüljünk, és jót tegyünk a lelkekkel; ez az, amit Keresztes Szent János majdnem minden sorában ismétel. Ha az ember szerethet és szenvedhet, akkor sokra, a legtöbbre képes ezen a földön: érezzük, hogy szenvedünk, de nem mindig érezzük, hogy*

szeretünk, és ez újabb szenvedés! De tudjuk, hogy akarnánk szeretni, és szeretni akarni annyit, mint szeretni. Úgy érezzük, hogy nem szeretünk eléggé; milyen igaz ez. Soha nem fogunk eléggé szeretni, ámde a jó Isten, aki tudja, hogy milyen sárból alkotott, és aki nagyon szeret, jobban, mint egy anya szeretheti gyermekét, Ő, aki nem hazudik, azt mondta nekünk, hogy nem taszítja el magától azt, aki Hozzá fordul.” (1916. december 1.)

* * *

Befejezésül René Voillaume-nak, Jézus Kistestvérei perjelének jellemzését idézzük. (Jean-François Six: *Itinéraire spirituel de Charles de Foucauld*, Seuil, 1958. Részlet az előszóból.)

„Károly testvér szerint az Evangéliumot nem kommentálni kell, hanem megvalósítani. És ez az érzése olyan eleven volt, hogy földi hivatása lényeges elemévé vált: a trappistáktól Tamanrasset-ig Károly testvér sohasem érzett hivatást a prédikálásra, mindig tettekkel akart tanúskodni. Neki nem elég beszélni az Evangéliumról, »kiáltani« akarta azt, márpedig csakis egy egész élet elkötelezettsége és az Evangélium gyakorlati megvalósításának bizonyos szélsőséges módja orkesztrálhatta ezt a kiáltást. Károly testvért állandóan az a gond sarkallja, hogy életét Jézuséhoz alakítsa; a lehető legszorosabban akarta követni Őt. Mindenekelőtt és minden pillanatban az volt a fontos neki, hogy pontosan megtegye azt, amit Jézus vár tőle.”

Kutatnunk kell Isten embereinek, Jézus Krisztus mai tanúinak életét, pontosabban azt a kegyelmet, amelyet Isten általuk közvetít nekünk. Számos férfi és nő csatlakozott a Károly testvér szellemiségéből létrejött, Jézus Kistestvérei férfi és női közösségeihez; ez is tanúsítja, hogy Károly testvér üzenete korunknak szól, örök, mint az Evangélium, hiszen megélésére serkent bennünket.

„Uram, Jézus, Aki azt mondottad: »Senkinek sincs nagyobb szeretete annál, mint aki életét adja barátaiért«, teljes szívemből vágyom életemet adni érted. Nagyon buzgón kérem ezt Tőled, de azért ne az én, hanem a Te akaratod teljesejék. Felajánlom Neked az életemet: éljek vagy haljak, ahogyan legjobban tetszik Neked: Benned, Általad és Érted.”

(Charles de Foucauld imája)